

24. oktobari 2024

UKA24/101

Sillimasiisarfimmik, assigisaannillu aningaasaateqarfimmik, kalaallinik tamakkiisumik amerlanerussuteqartunilluunniit pigineqartussamik pilersitsinissamut periarfissanik misussuisoqarnissaanut, Kalaallit Nunaata iluani aningaasaliinerulernissaq siunertaralugu, Naalackersuisut peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuineq Inatsisartunut ukioq 2025 aallartinnerani agguanneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Jens Napaattooq, Naleraq)

Siullermik Siumumiik siunnersuuteqartumut qujarusuppugut, tassami oqallisigisassaq pingaaruteqarpoq. Pingaaruteqarpoq pissutingalugu, nunatsinni aningaasat qanoq atornerqartarneri aammalu aqutsinikkut periutsit eqqartornissaat soqutiginarpat.

Siumumiik maluginiarparput siunnersuuteqartup parteeqataa Naalackersuisunut annertuumik apeqqutinik nassiusseqattaarsimasoq. Tassanilu takusinnaavarput Namminersorlutik oqartussat, kommune- t, namminersortullu oqartussat suliffeqarfiutaat ataatsimoortikkaanni 150 mio. Pallillugit ukiumut sillimasiinermut atortaraat. Anigaasat amerlapput, taamaammat siunnersuut soqutiginarpoq.

Siunnersuutip ajunngittortaai Siunnersuuteqartup soqutigisaa unaarpasippoq, Nunatta aningaasarsiornikkut pitsaanerusumik inissisimalernissaa, tassami aningaasaqarnermut inatsiserput qivialaarutsigu suli Danmark- imiik bloktilskud inituvoq. Tamannalu soorunami Siumuminngaanniit aamma soqutingaarput pitsaanerusumut ingerlatinnissaa.

Teori isigissagaanni, tassa piviusorsiorneq avaqqukkaanni, kisitsisitaannaalu isiginganni, soorunami aningaasat amerlasuut sillimasiinermut atortarpagut, tamakkualu soorunami nunatsinni tamakkiisumik kaaviaartinneqartuuppata, sorpassuarnut atorsinnaangaluarpagut. Tassami immaqqa aserfallattaaliinermut atorsinnaangaluarpagut, suliffinnik pilersitsinnaangaluarput il. II. Tassuunalu Naalagaaffinngornermi aningaasarsiornikkut imminut napatissinnaanerunermut iluaqutaasinnaallutik.

Allat pitsaaqutaasinnaasut uaniipput, aningaasarsiornikkut nammineerneruneq, imatut isingalugu, soorlu sillimasiisarfii, utoqqalinersianut ingerlatsiviit, aningaaseriviit assigiinngittut eqqartorneqarsinnaapput. Taakkualu aamma ataatsimoortumik ingerlakkaanni pitsaaqutaa, ajunngittortaalu eqqartorneqarsinnaallutik.

Unammillernartut, aarlerinartullu

Naak siunnersuut ajunngittorta qaraluartoq, annertuumik aamma unammillernartunik, aarlerinartunillu ima qarpoq.

1. Aningaasatigut annaasaqarujussuarsinnaaneq

- Assersuusiulaariarta timmisartuut ileqatigiiffik pillugu. Assersuutigiinnarlugu Airbus A330-800 neo annaaneq assangaluarpat, taannalu 2 milliard- inik naleqartittuusaarutsigu, sillimmasiisarfiup tamanna taarsiissutitut akilertariaqalissavaa. Taamanna annaasaqartoq assappat, ajutoornerup ataatsip aningaasarsiornikkut ajunngittortarisinnaasaralui milliserujussuassuassuaa.
- Aamma taamatut umiarsuaat ileqatigiiffimmi umiarsuaq, kilissaalluunni 300 millioninik nalilik annaaneq assangaluarpat, sillimmasiisarfiup tamakkua akilingassarilissangaluarpaai, aningaasaatillu annertuumik unammillernartumik inississinnaallugit.

2. Aningaasaatit, sillimmaseeqqittarnerillu

- Sillimmasiisarfiit, sillimmasiisarfinnut allanut aamma imminnut sillimmasertarput, taamaalillutik taarsingassat annertuut akilersinnaallugit. Kisiannili taamaalisoq assangaluarpat, sillimmatinut akilingassa qaffarujussuuartarput. Kingunerisinnaavaalu, nunatta karsianiik akiliisariaqalerneq, tamannalu orniginartuusinnaangilaq.

3. Unammilleqatigiinneq, akit, allaffisornerlu

- Namminersorlutik oqartussat sillimmasiisarfimmik pilersitsissangaluarunik, namminersortut allat unammillertussaavaai, unammillerluarsinnaasunillu akinik peqanngikkuni, sullitanut ajornerusumik inissiisinnaavoq. Ingasammik taarsiisariaqalissaguni, sullitat sinnerinut aamma akitigut sunniinerlussinnaavoq, taamaalillunilu inuuniarneq sulit nunatsinni akisunerulerluni.
- Sillimmasiisarfimmik ingerlatsineq imaannaanngittuuvoq, aap soorunami innuttaqarpugut pikkorittorpassuarnik aamma nalunngilarput nunatsinni pigineqartunik sillimmasiisarfinnik peqartoq. Suliffik taamaattoq, naak kaaviaartitaqangaatsiarsinnaangaluarluni, iluanaarutaat aamma killeqarsinnaapput, ingasammik, sillimmasiisarfissuit angisuut "unammillissangaanni"

Siumumiik Naalakkersuisut akissutaat atuarparput, tassanilu takusinnaavarput Namminersorlutik oqartussanut periusissiamik peqartoq, tassalu imminut sillimmasersinnaaneq annerusumik anguniangaalluni. Tamannalu 2030 tikitsinnagu anguneqarsimassasoq siunertaavoq, taamaasilluni nunanik allaneersunik sillimmasiisarneq annikillisinneqassalluni, imminut napatissinnaasumik aaqqiinerussangami.

Naggasiut

Nunatut, namminersorluni ingerlasutut, soorunami aningaasaqarniarnerput pitsanngorsartuassuarput, sillimmasiisarfirmik pilersitsinissaq Kalaallinik pigineqartumi Siumumiik tunngaviatigut soorunami soqutiginarlipparput, suliffeqarfiilli namminersorumasut tamanna periarfissarereerpaat. Aammalu siunnersuutip piffissaliussaa piviusorsiunngilaq, ukioq 2025 aallartiinnartoq nalunaarusiornissaq piviusorsiunngilaq.

Siumuminngaanniit siunertaq paasivarput, piffissarli piviusorsiunngimmat aammalu sillimmasiisarnerup inissisimanagera unammillernartorpassuaqarsinnaammat, piffissaasorinngilarput maannakkut nalunaarusiortoqarnissaa.

Taamaattumik Siumumiik siunnersuut itingartipparput.

Kuno Fencker, Siumu